

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ
І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
(типові)
щодо організації практики за фахом**

Освітній ступінь	магістр
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Спеціальність	В5 Музичне мистецтво
Освітня програма	ОПП Музичне мистецтво
Статус освітнього компонента	обов'язковий

Харків, 2025

Розробники:

Рецензенти

Гарант освітньої програми **Марія БОНДАРЕНКО**, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри спеціального фортепіано.

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено на засіданні кафедри _____, протокол № _____ від _____ 20__ р.

Методичні рекомендації розглянуто та схвалено на засіданні науково-методичної ради ХНУМ, протокол №_____від _____20__р.

ВСТУП

Методичні рекомендації для проведення практики за фахом розроблені відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського, Наскрізної програми практики здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти, ОПП «Музичне мистецтво» та навчального плану підготовки магістрів галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки, спеціальності В5 Музичне мистецтво, фахової профілізації _____.

Метою практики за фахом є набуття здобувачами освіти практичного досвіду відповідно до фахової профілізації – виконавської та концертної діяльності, різновекторного музикознавчого досвіду, практичної композиторської діяльності, що забезпечує втілення і поглиблення знань та навичок, отриманих під час вивчення фахових дисциплін,

Завданнями практики, що послідовно направляють здобувача до досягнення поставленої мети, є:

- закріплення та поглиблення знань і практичних навичок, набутих під час вивчення фахових дисциплін;
- формування досвіду самостійної професійної діяльності відповідно до обраної фахової профілізації;
- удосконалення виконавських, диригентських, композиторських або музикознавчих умінь;
- опанування алгоритмів підготовки й реалізації професійних творчих завдань і мистецьких проєктів;
- розвиток здатності до професійної комунікації, командної взаємодії, планування власної роботи та відповідальності за її результат;
- використання цифрових технологій, аудіо- і відеозапису, нотних, мультимедійних, інформаційних та веб-орієнтованих засобів у професійній діяльності;
- аналіз професійного досвіду відомих музикантів, актуальних творчих практик та сучасних форм функціонування музичного мистецтва;
- участь у концертних заходах, репетиціях, мистецьких проєктах, конкурсах, фестивалях, майстер-класах, музейних, просвітницьких або інших професійних подіях відповідно до профілізації;
- формування навичок професійної рефлексії, самоаналізу, оцінювання результатів власної діяльності та визначення напрямів подальшого розвитку;
- систематизація та оформлення результатів практики у звіті та професійному портфоліо.

Методи навчання. Під час проходження практики застосовуються

практичний, проєктний, проблемно-пошуковий методи; самостійна робота; аналіз професійних кейсів; відеометод у поєднанні з сучасними інформаційно-комунікаційними, мультимедійними та веб-орієнтованими технологіями.

2. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

Курс	1-2	
Семестр	2-3	
Кількість кредитів ЄКТС	6	
Аудиторні навчальні заняття	лекції (год.)	–
	семінарські/практичні (год.)	–
	індивідуальні (год.)	–
Самостійна робота (год.)	180	
Форма семестрового контролю	Заліки – 2-3 семестри	

3. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

Практика здійснюється протягом другого та третього семестрів. Конкретний зміст, послідовність виконання та форми представлення результатів визначаються робочою програмою, силабусом відповідної фахової профілізації, індивідуальним планом здобувача та рекомендаціями керівника практики. Практика за фахом орієнтована на активну професійну діяльність здобувача та передбачає поступовий перехід від аналізу професійних моделей і планування власної роботи до самостійної реалізації творчих завдань, участі у професійних подіях, публічного представлення результатів і підсумкової рефлексії.

Аналітична складова практики передбачає ознайомлення із сучасними моделями професійної діяльності, аналіз репертуару, партитур, творчих практик, музикознавчих або музейних матеріалів, визначення індивідуальних професійних завдань, добір джерел і засобів їх виконання.

Практична складова передбачає безпосереднє виконання професійних завдань: підготовку і публічне виконання музичних творів; репетиційну роботу з ансамблем, хором або оркестром; створення музичного твору; підготовку музикознавчих текстів, музейних і просвітницьких матеріалів; участь у мистецьких заходах і проєктах; створення аудіо-, відео- та цифрових матеріалів; презентацію результатів власної діяльності.

Специфіка практики за профілізаціями:

Виконавські профілізації. Основний акцент робиться на індивідуальній виконавській діяльності, удосконаленні технічної майстерності та художньо-інтерпретаційних навичок, підготовці до публічного виконання, ансамблевій взаємодії, аудіо- і відеозаписі, аналізі виконавських інтерпретацій та участі у

професійних мистецьких заходах.

Хорове та оперно-симфонічне диригування. Практика охоплює опрацювання партитур, удосконалення методики репетиційної роботи, взаємодію з професійними й навчальними хоровими та симфонічними колективами, формування диригентської концепції й досвіду сценічної реалізації концертних номерів і програм.

Композиція та електроакустична композиція. Зміст практики пов'язаний зі створенням музичних творів за визначеними параметрами, зокрема для театральних, кінематографічних, мультимедійних, виставкових або суспільних проєктів, аналізом сучасної композиторської практики, взаємодією з виконавцями та презентацією власних творів.

Музикознавство. Практика спрямована на набуття досвіду різновекторної музикознавчої діяльності: роботи у музейному та концертному просторі, з музичними артефактами й колекціями, створення анотацій і рекламних матеріалів, вступних слів до концертів, коментарів, відгуків і рецензій у різних форматах.

РЕКОМЕНДОВАНІ ТЕМИ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Запропоновані теми мають типовий характер і можуть конкретизуватися кафедрою та керівником практики відповідно до фахової профілізації, індивідуальної траєкторії здобувача, бази практики та реальних професійних можливостей. Виконання окремих завдань може поєднуватися в межах одного мистецького або професійного проєкту.

Теми для фахових профілізацій «Оркестрові струнні інструменти», «Оркестрові духові та ударні інструменти», «Народні інструменти», «Музичне мистецтво естради та джазу (інструменталісти)», «Фортепіано», «Оперний спів», «Концертно-камерний спів», «Музичне мистецтво естради та джазу (естрадно-джазовий спів)»:

ТЕМА 1. Індивідуальна виконавська діяльність, удосконалення технічної майстерності, художньо-інтерпретаційних навичок та професійної виконавської культури.

Спрямована на усвідомлення структури професійної діяльності, визначення типових функцій, форм комунікації, етапів підготовки та критеріїв результативності роботи фахівця відповідної профілізації.

Практичні завдання:

Проаналізувати етапи підготовки концертного номера / програми: добір репертуару, індивідуальна робота, репетиції, сценічна реалізація; визначити професійні вимоги до виконавця у сольній, ансамблевій і концертно-проєктній

діяльності.

ТЕМА 2. Особливості підготовки та публічного виконання музичних творів різних епох, жанрів і стилів; формування сценічної культури та виконавської комунікації.

Опрацювання стильових, жанрових і драматургічних особливостей репертуару, визначення виконавської концепції та добір відповідних засобів музичної виразності. Особлива увага – підготовці до концертного виступу, психологічній готовності виконавця, взаємодії з аудиторією та формуванню навичок професійної виконавської комунікації.

Практичні завдання:

Аналіз етапів підготовки концертного номера / програми: добір репертуару, індивідуальна робота, репетиції, сценічна реалізація; опрацювання професійних вимог до виконавця у сольній, ансамблевій і концертно-проектній діяльності.

ТЕМА 3. Взаємодія виконавців у процесі ансамблевого музикування, формування ансамблевої єдності, узгодження виконавських засобів та реалізація художнього задуму.

Формування навичок професійної ансамблевої взаємодії та усвідомлення ролі кожного виконавця у створенні цілісної художньої інтерпретації твору.

Практичні завдання:

Підготовка та виконання ансамблевого твору або його фрагмента з узгодженням темпу, динаміки, артикуляції, фразування, агогіки та інших засобів виконавської виразності. У процесі роботи здобувач має визначити функцію власної партії в композиційній драматургії твору, відпрацювати навички слухового контролю, взаємного балансу та координації з партнерами, а також провести репетиційну роботу над проблемними епізодами. Доцільним є здійснення аудіо- або відеозапису ансамблевого виконання з подальшим аналізом узгодженості партій, ансамблевої єдності та цілісності реалізації художнього задуму.

ТЕМА 4. Особливості підготовки, здійснення та оцінювання аудіо- і відеозаписів власного виконання; використання цифрових технологій для професійного вдосконалення виконавця.

Формування вмінь використовувати аудіо- і відеозапис як інструмент професійного самоконтролю, аналізу та вдосконалення виконавської майстерності. Увага приділяється підготовці до запису, вибору технічних засобів і умов його здійснення, оцінюванню якості звучання та сценічної презентації, а також можливостям цифрових технологій для фіксації й представлення результатів власної виконавської діяльності.

Практичні завдання:

Підготовка та здійснення аудіо- або відеозапису власного виконання музичного твору чи його фрагмента з дотриманням основних технічних і художніх вимог. Здобувач здійснює самоаналіз запису, оцінює якість звуковидобування, цілісності художньої інтерпретації, визначає недоліки й формулює напрями подальшого вдосконалення. Доцільним є також ознайомлення з цифровими засобами для запису, зберігання, базового редагування та презентації виконавської інтерпретації.

ТЕМА 5. Аналіз виконавських інтерпретацій, концертних виступів, творчих підходів та професійного досвіду відомих музикантів.

Розвиток умінь аналізувати виконавські інтерпретації та професійний досвід відомих музикантів як джерело формування власного виконавського мислення. Увага приділяється порівнянню різних трактувань музичних творів, виявленню особливостей індивідуального стилю виконавця.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає перегляд і аналіз концертних виступів або аудіо- та відеозаписів відомих музикантів, порівняння кількох інтерпретацій одного твору чи творів спорідненої стилістики, визначення характерних рис виконавського підходу та засобів реалізації концепції твору.

ТЕМА 6. Практика участі в концертних заходах, професійних мистецьких проєктах, конкурсах, фестивалях, майстер-класах та інших формах професійної музичної діяльності.

Набуття практичного досвіду професійної музичної діяльності в умовах реального мистецького середовища.

Практичні завдання:

Участь здобувача у концертному заході, конкурсі, фестивалі, майстер-класі або іншому професійному мистецькому проєкті з попередньою підготовкою відповідного репертуару чи творчого матеріалу. За результатами участі здобувач здійснює короткий аналіз власної діяльності, оцінює якість підготовки й сценічної реалізації, особливості професійної взаємодії та визначає набуті компетентності й напрями подальшого професійного розвитку.

Теми для фахових профілізацій «Хорове диригування», «Оперно-симфонічне диригування»

Тема 1. Специфіка роботи з професійним (оперним) хоровим колективом / симфонічним оркестром.

Ознайомлення зі специфікою професійної діяльності диригента-хормейстера / диригента симфонічного оркестру та особливостями взаємодії з професійним виконавським колективом. Увага приділяється організації репетиційного процесу, роботі з партитурою, постановці виконавських завдань,

формуванню ансамблевої злагодженості, професійній комунікації з артистами та реалізації художньої концепції твору.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає ознайомлення з роботою професійного хору / симфонічного оркестру, аналіз репетиційного процесу та функцій диригента на різних етапах підготовки твору. Здобувач визначає основні виконавські й організаційні завдання, аналізує способи роботи над ансамблем, строем, балансом, динамікою, фразуванням і драматургією твору, а також узагальнює спостереження щодо ефективних моделей професійної комунікації з колективом.

Тема 2. Удосконалення методики проведення репетицій з професійним (оперним) хоровим колективом / симфонічним оркестром.

Поглиблення практичних навичок організації та проведення репетиційного процесу з професійним оперним хором / симфонічним оркестром. Увага приділяється плануванню репетиції, визначенню пріоритетних виконавських завдань, раціональному використанню репетиційного часу.

Практичні завдання:

Розроблення плану репетиції обраного хорового / симфонічного твору або його фрагмента, визначення основних виконавських труднощів і способів їх подолання. Здобувач апробує або моделює проведення репетиційної роботи, добирає доцільні методи опрацювання окремих епізодів.

Тема 3. Особливості роботи з професійним (академічним), навчальним хоровим колективом / симфонічним оркестром.

Ознайомлення зі специфікою професійної діяльності диригента-хормейстера / диригента симфонічного оркестру та особливостями взаємодії з професійним (або навчальним) виконавським колективом, особливостям вирішення виконавських завдань, репетиційної роботи відповідно до рівня підготовки колективу, темпу опрацювання матеріалу.

Практичні завдання:

Здобувач визначає можливі виконавські труднощі, формулює завдання для кожного типу колективу, добирає відповідні методи репетиційної роботи.

Тема 4. Напрацювання досвіду практичної роботи з хоровим колективом / симфонічним оркестром.

Набуття й поглиблення практичного досвіду диригентської роботи з хоровим колективом / симфонічним оркестром у процесі підготовки музичного твору до виконання.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає безпосередню участь здобувача в

репетиційній роботі з хоровим колективом / симфонічним оркестром, підготовку та опрацювання обраного твору або його фрагмента, визначення основних виконавських труднощів і способів їх подолання.

Теми для фахової профілізації «Музикознавство»

Тема 1. Музикознавство на теренах музейної справи.

Ознайомлення з можливостями професійної діяльності музикознавця у сфері музейної справи та особливостями представлення музичної культури в музейному просторі. Увага приділяється роботі з музичними артефактами, документальними й аудіовізуальними джерелами, принципам їх опису, атрибуції, систематизації та інтерпретації, а також ролі музикознавця у створенні експозиційних, просвітницьких матеріалів.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає ознайомлення з діяльністю музичного музею, музейної колекції або віртуальної експозиції та аналіз способів представлення музичних артефактів. Здобувач обирає окремий експонат, документ, рукопис, нотне видання, звукозапис або інший об'єкт музичної культури, готує його короткий музикознавчий опис, визначає історико-культурний контекст і пропонує форму його презентації для музейної аудиторії.

Тема 2. Колекціювання музичних артефактів в історії музейництва.

Ознайомлення з історією формування та збереження музичних колекцій у музейній практиці, принципами відбору, систематизації й наукового опису музичних артефактів. Увага приділяється різним типам музичних пам'яток – нотним рукописам і виданням, музичним інструментам, звукозаписам, особистим документам музикантів, афішам, фотографіям та іншим матеріалам, що репрезентують історію музичної культури.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає аналіз окремої музейної або приватної музичної колекції, визначення принципів її формування, складу та культурної цінності. Здобувач обирає групу музичних артефактів, здійснює їх короткий опис і класифікацію, визначає можливі критерії систематизації та пропонує концепцію представлення цієї колекції в музейному або цифровому форматі.

Тема 3. Музика у музейному просторі.

Осмислення ролі музики як складової музейної експозиції та засобу інтерпретації культурної спадщини.

Практичні завдання:

Аналіз конкретного прикладу використання музики в музейному просторі та визначення її функцій у структурі експозиції. Здобувач розробляє коротку концепцію музичного супроводу для окремої виставки, експозиційного залу або

музейного заходу.

Тема 4. Створення анотацій, рекламних матеріалів концертів та подій.

Формування практичних навичок підготовки музикознавчих текстів інформаційного та промоційного характеру для концертів, фестивалів, лекцій, презентацій та інших мистецьких подій. Увага приділяється вмінню стисло й змістовно представити програму, виконавців і концепцію заходу, адаптувати професійну інформацію до різних аудиторій, а також поєднувати точність музикознавчого викладу з доступністю та комунікативною привабливістю тексту.

Практичні завдання:

Створення анотації до концертної програми або окремого музичного твору та підготовку рекламно-інформаційного матеріалу для мистецької події. Здобувач визначає цільову аудиторію, добирає ключову інформацію про програму, виконавців і контекст події, формулює основні смислові акценти та адаптує текст до обраного формату: афіші, буклета, соціальних мереж або прес-релізу.

Тема 5. Вступне слово до концертів, коментарі до виконуваних творів.

Формування навичок публічного музикознавчого коментування та професійної комунікації з аудиторією. Увага приділяється добору інформації про програму, композиторів і виконавців, побудові логічного вступного слова, а також умінню адаптувати музикознавчий матеріал до формату конкретного концерту й рівня підготовки слухачів.

Практичні завдання:

Підготовка та виголошення вступного слова до концертної програми або коротких коментарів до окремих творів.

Тема 6. Написання відгуків/рецензій в різних форматах.

Формування навичок професійного критичного осмислення музичних подій, виконавських інтерпретацій, концертних програм, фестивалів, прем'єр та інших явищ сучасного музичного життя. Увага приділяється структурі й жанровим особливостям відгуку та рецензії, аргументованості оцінних суджень, поєднанню аналітичного й публіцистичного викладу, а також адаптації тексту до різних форматів – академічного, журналістського, інформаційного або цифрового.

Практичні завдання:

Написання відгуку або рецензії на концерт, виставу, фестивальний захід, аудіо- чи відеозапис виконання або іншу музичну подію. Здобувач визначає основну проблематику та оцінні критерії, аналізує програму, виконавську

інтерпретацію, художню концепцію.

Теми для фахової профілізації «Композиція», «Електроакустична композиція»

Тема 1. Написання музичного твору за визначеними параметрами (програмою, складом, жанром тощо).

Формування та поглиблення практичних навичок композиторської діяльності через створення авторського музичного твору відповідно до попередньо визначених творчих і технічних параметрів. Увага приділяється роботі з програмним задумом, жанром, виконавським складом, формою, музичною мовою та засобами виразності, а також послідовному втіленню художньої концепції у завершеному композиційному рішенні.

Практичні завдання:

Написання музичного твору за визначеними параметрами: жанром, стилем, складом виконавців, програмою або іншими заданими умовами. Здобувач обґрунтовує концепцію твору, добирає відповідні композиційні техніки й засоби музичної виразності, здійснює поетапне опрацювання матеріалу та представляє завершений твір або його фрагмент із коротким коментарем щодо використаних творчих рішень.

Тема 2. Написання музичного твору за визначеними параметрами (для театральної вистави або окремої сцени/кінотвору/мультиплікаційного твору/музичного супроводу виставки/до суспільної події тощо).

Набуття практичного досвіду створення музики прикладного характеру, пов'язаної з конкретним сценічним, екранним або суспільним контекстом. Увага приділяється взаємодії музики з драматургією, візуальним рядом, темпоритмом дії та загальною концепцією проєкту, а також умінню працювати в межах заданих творчих, часових і технічних параметрів.

Практичні завдання:

Практичне завдання передбачає розроблення концепції та написання музичного твору або фрагмента для обраного контексту – театральної сцени, кіно- чи анімаційного твору, виставкового простору або суспільної події. Здобувач визначає функцію музики в загальній драматургії, узгоджує концепцію музичного твору із заданими параметрами події.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про вищу освіту». Документ 1556-VII, чинний, поточна редакція від 16.08.2024, підстава 3642-IX.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

2. Закон України «Про освіту». Документ 2145-VIII, поточна редакція від 06.10.2024.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/2145-19#n1235>

3. Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти Харківського національного університету мистецтв імені І.П. Котляревського.

URL:

<https://num.kharkiv.ua/share/docs/education/praktika/PolozhennyaPraktPidgotovka.pdf>

4. Про затвердження Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України. Документ z0035-93, поточна редакція від 20.12.1994, підстава - [v0351281-94](#).

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0035-93#Text>

*Додаток 1 Зразок звіту з
практики за фахом*

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

Кафедра

ЗВІТ З ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

здобувача ОС магістр
ОПП Музичне мистецтво
студента _____ курсу

факультету _____

фахова профілізація _____

(ПІБ)

Керівник практики від кафедри

(ПІБ)

Консультант практики від бази практики

(ПІБ)

ХАРАКТЕРИСТИКА БАЗИ ПРАКТИКИ

Практика за фахом (2 семестр, 20__-20____н.р.)

Назва установи_____

Юридична адреса установи_____

Офіційний сайт установи_____

Керівник від бази практики_____

Практика за фахом (3 семестр, 20__-20____н.р.)

Назва установи_____

Юридична адреса установи_____

Офіційний сайт установи_____

Керівник від бази практики_____

ЗМІСТ РОБОТИ на практиці за фахом:

(Основна частина звіту – опис змісту роботи, яка була виконана за період проходження практики, послідовність та процесуальні особливості їх виконання; – коротка характеристика вивчених матеріалів; – характеристика завдань і доручень, які були виконані та їх результати; – опис результатів виконання індивідуального завдання, труднощі які виникли під час практики тощо)

2 семестр

3 семестр

ДОДАТКИ

(в якості додатків мають бути представлені матеріали, які засвідчують виконання програми практики – посилання на творчі проєкти, афіші, концертні програми, програми конференцій, матеріали та інші активності, передбачені РПНД)

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МИСТЕЦТВ
ІМЕНІ І.П. КОТЛЯРЕВСЬКОГО**

Кафедра

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ

здобувача ОС магістр
ОПП Музичне мистецтво
студента _____ курсу
факультету _____
фахова профілізація _____

(ПІБ)

Керівник практики від кафедри

(ПІБ)

Консультант практики від бази практики

(ПІБ)

20_-20_____навчальний рік

2 семестр

Тиждень	Вид активності	Посилання на матеріали практики	Відмітка про виконання	Підпис керівника/консультанта практики

20_-20_____навчальний рік

3 семестр

Тиждень	Вид активності	Посилання на матеріали практики	Відмітка про виконання	Підпис керівника/консультанта практики

Правила ведення та оформлення Щоденника практики

1. Щоденник – основний документ студента під час проходження практики.
2. Під час практики щотижнево студент має особисто записувати в щоденник про участь у різних видах активностей, зазначати використані матеріали практики, за необхідності надати покликання на них.
3. По факту участі в активності (активностях) під час проходження практики протягом тижня студент зобов'язаний подавати щоденник на перегляд керівнику (консультанту) практики від установи / організації для відповідної відмітки про виконання заходу.
4. По закінченні семестру студент подає щоденник практики на погодження керівнику практики від кафедри, що є одним із складових заліку (поряд із письмовим звітом про проходження практики, матеріалами семестрової звітності).
5. Без заповненого щоденника студент не допускається до захисту матеріалів практики.